

Kennisinstituut
Duurzaam Verpakken

Verduurzamingsagenda verpakkingen

29 augustus 2013

Kennisinstituut Duurzaam Verpakken

Samenvatting

Voor u ligt de eerste versie van de Verduurzamingsagenda verpakkingen van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken. Deze agenda is de routekaart voor verduurzaming van verpakkingsketens in de periode 2013-2022.

De Verduurzamingsagenda draagt voor verpakkingsmateriaal bij aan de transitie naar een circulaire economie[1] in Nederland. Daarbij is het nodig zo min mogelijk materialen en grondstoffen te verbruiken en bij primaire grondstoffen in te zetten op hernieuwbaarheid.

De Verduurzamingsagenda bevat de bouwstenen om de *hoogst haalbare doelen* vast te stellen op het gebied van grondstoffengebruik, ketenbeheer en recycling door:

- Voorkomen van verspilling van materialen en zuiniger gebruik van grondstoffen (Re-duce)[2]
- Verhoging van het percentage hergebruik in verpakkingsmaterialen (Re-use)
- Terugwinnen van verpakkingsmateriaal (Re-cycle)
- Inzetten van nieuwe materialen met lagere milieudruk (Re-new)[3][4]

De doelen voor product-verpakkingscombinaties worden meetbaar vastgesteld. In de Raamovereenkomst Verpakkingen is afgesproken dat het bedrijfsleven naar deze doelen toe gaat werken. Het Ministerie kan deze informatie gebruiken als input voor overheidsbeleid. De hoogst haalbare doelen worden periodiek, meestal vijfjaarlijks, aangescherpt.

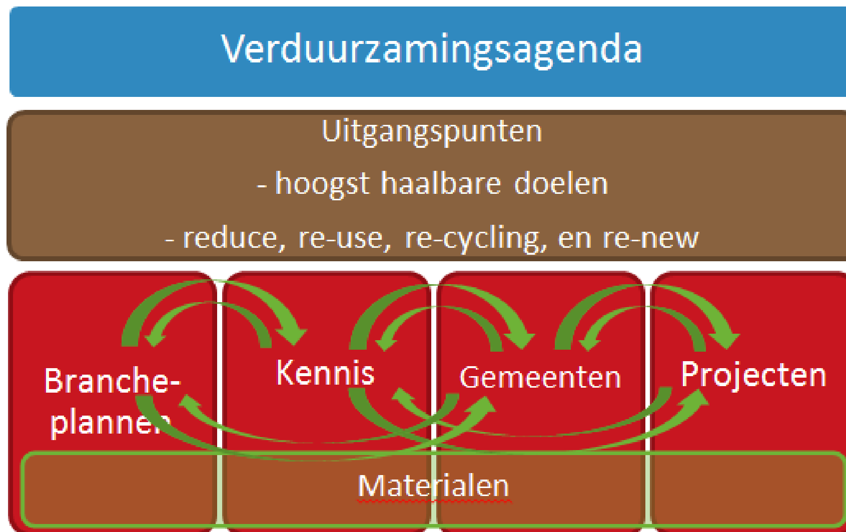
---

[1] Voor de term circulaire economie wordt aangesloten bij het TNO rapport dat op 20 juni aan de Tweede Kamer is gezonden, te weten "een economisch en industrieel systeem dat de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen en het herstellend vermogen van natuurlijke hulpbronnen als uitgangspunt neemt en waarde vernietiging in het totale systeem minimaliseert en waarde creatie in iedere schakel van het systeem nastreeft. (Brief regering - staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld - 20 juni 2013 - Van Afval naar Grondstof - 33043-15). Ook meerdere bedrijven werken met de term "circulaire economie", zoals de Rabobank.

[2] Zoals beschreven in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 - 2022

[3] Er is veel geschreven over het begrip "duurzaam". In dit document is de term "verduurzaming van de verpakkingsketens" concreet ingevuld met behulp van deze vier R's, waarbij vermindering van de milieudruk van de product/verpakkingscombinatie centraal staat.

[4] Uiteraard is de Europese regelgeving leidend.

De Verduurzamingsagenda bestaat uit vier pijlers:

- Branche (verduurzamings)plannen
- Kennisontwikkeling en kennisdeling
- Ondersteunen van gemeenten
- Uitvoeren van projecten

De eerste pijler heeft tot doel om in samenwerking met het bedrijfsleven, verduurzamingsplannen voor verpakkingen uit te werken per branche. In 2013, ontwikkelt het Kennisinstituut een methode om de hoogst haalbare doelen per branche vast te stellen, en deze te implementeren. Tevens worden de specifieke branches bepaald.

De tweede pijler is kennisontwikkeling en kennisdeling op het gebied van verduurzaming van verpakkingen. In 2013 is de website (www.kidv.nl) gelanceerd waar bestaande onderzoeken beschikbaar worden gesteld voor een ieder die interesse heeft. Begin 2014 wordt de Visie Duurzaam Verpakken 2040 neergezet met de hoogst haalbare doelen. Deze visie heeft tot doel om een circulaire economie voor verpakkingsmateriaal in Nederland te bereiken. Met deze visie wordt de basis gelegd voor het eerste vijfjaarlijkse onderzoeksprogramma van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken.

Daarnaast is, samen met Milieu Centraal, het Meldpunt Verpakkingen opgericht. Consumenten kunnen via www.meldpuntverpakkingen.nl vragen stellen en suggesties doen over verpakkingen. Milieu Centraal betrekt bij de beantwoording alle bij het Kennisinstituut betrokken partijen. Zo kan bij de beantwoording van de laatste technologische ontwikkelingen en van de meest recente cijfers gebruik gemaakt worden.

Binnen de derde pijler worden gemeenten ondersteund bij de rol die zij hebben in de verduurzaming van de keten. Het Kennisinstituut voert hiervoor projecten en onderzoeken uit of laat onderzoeken in haar opdracht uitvoeren. Op welke gebieden en in welke vorm de ondersteuning van gemeenten verder kan geschieden is onderwerp van gesprek tussen gemeenten en het Kennisinstituut.

De vierde pijler bevat diverse projecten. Dit zijn onder andere de concrete projecten die al in de Raamovereenkomst Verpakkingen[5] zijn gedefinieerd. Momenteel wordt in dat kader de pilot 'Drankenkartons' uitgevoerd. Die geeft inzicht in de milieuwinst en de kosten van het recyclen van drankenkartons voor het bedrijfsleven en gemeenten. De pilot terugdringen 'plastic tassen' in het winkelkanaal en een lijst met duurzame alternatieven zijn al in voorbereiding. Het onderzoek 'verhoging van hergebruikt PET in frisdrankflessen' en het onderzoek 'verlaging milieudruk metalen verpakkingen' worden in het tweede kwartaal van 2014 opgeleverd.

De langetermijnvisie geeft richting aan alle pijlers. Elke pijler wordt gevoed door input van belanghebbenden en door de andere pijlers. De pijler Kennis wordt bijvoorbeeld gevoed door wetenschappers, het bedrijfsleven, de Rijksoverheid en gemeenten over vragen die in de markt leven. Het bedrijfsleven en gemeenten zijn aan zet. De rol van het Kennisinstituut is faciliterend, het bewaakt de kwaliteit en de voortgang van de uitvoering van de Verduurzamingsagenda.

De Verduurzamingsagenda is een groeidocument en wordt met input van de direct betrokken partijen aangevuld met nieuwe aandachtsgebieden en projecten. De agenda wordt halfjaarlijks bijgewerkt en als nieuwe versie op de website www.kidv.nl geplaatst. Vanuit de visie Duurzaam Verpakken 2040, worden de hoogst haalbare doelen bepaald voor de periodes van de raamovereenkomst, te weten 2013-2018 en 2018-2022.

Deze Verduurzamingsagenda is een onderdeel van afspraken in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022. Deze is ondertekend door het ministerie van Infrastructuur en Milieu, het verpakkende bedrijfsleven en de VNG[6]. De Verduurzamingsagenda is daarmee de leidraad voor het werk van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken.

[5] De Raamovereenkomst Verpakkingen over de aanpak van de dossiers verpakkingen en zwerfafval voor de jaren 2013 tot en met 2022 is in 2012 ondertekend door ministerie van Infrastructuur en Milieu, het verpakkende bedrijfsleven en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).

[6] Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 – 2022.

Inhoud

Samenvatting ... 2

1 Inleiding ... 7

1.1 Waarom een agenda? ... 7

1.2 Visie Duurzaam Verpakken 2040 ... 8

1.3 Rol Kennisinstituut Duurzaam Verpakken ... 10

2 Werkwijze Verduurzamingsagenda ... 11

2.1 Vier pijlers onder de agenda ... 11

2.2 Proces Verduurzamingsagenda: interactief groeidocument ... 13

3 Branche(verduurzamings)plannen ... 15

3.1 De kern: bedrijven aan zet ... 15

3.2 Individuele verantwoordelijkheid ... 16

3.3 Rapporteren ... 17

4 Ontwikkelen en delen van kennis ... 19

4.1 De kern: partnerships ... 19

4.2 Delen van kennis ... 20

4.2.1 Consumenten meldpunt ... 20

4.2.2 Vraagbaak voor bedrijven en gemeenten en algemene kennisdeling ... 21

4.2.3 Workshops ... 21

4.2.4 Europese ontwikkelingen ... 21

5 Gemeenten ... 22

5.1 De kern: ondersteuning ... 22

6 Diverse projecten ... 23

6.1 Pilot drankenkartons ... 23

6.2 Pilot terugdringen plastic draagtasjes in het winkelkanaal ... 24

6.3 Lijst duurzame alternatieven voor plastic tasjes in het supermarktkanaal ... 24

6.4 Verhoging hergebruik PET in frisdrankflessen ... 25

6.5 Terugdringen PVC-verpakkingen in het supermarktkanaal ... 25

6.6 Materiaalreductie van kunststofverpakkingen ... 26

6.7 Verminderen van kunststofwikkels om geadresseerd drukwerk ... 26

6.8 Verlagen milieudruk van metalen verpakkingen 26
6.9 Quick wins 27
6.10 Weggooiwijzer 27
6.11 Award van het jaar 28
7 Planning 29

1 Inleiding

1.1 Waarom een agenda?

De door het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM), het verpakkende bedrijfsleven en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) ondertekende Raamovereenkomst Verpakkingen over de aanpak van de dossiers verpakkingen en zwerfafval voor de jaren 2013 tot en met 2022 voorziet in een Verduurzamingsagenda voor verpakkingen. Deze Verduurzamingsagenda bevat de doelen voor verduurzaming van verpakkingsketens en laat zien in welke stappen die doelen in de periodes 2013-2018 en 2018-2022 gerealiseerd kunnen worden. Ook is het vaststellen van tussentijdse doelen mogelijk. Daarnaast is opgenomen dat de Verduurzamingsagenda verpakkingen concrete projecten bevat. De afspraken in de Raamovereenkomst Verpakkingen en het addendum bij de Raamovereenkomst Verpakkingen vormen samen de basis voor de Verduurzamingsagenda verpakkingen.

Uitgangspunt bij het opstellen van de Verduurzamingsagenda is het bepalen van de *hoogst haalbare doelen* op het gebied van grondstoffengebruik, ketenbeheer en recycling door:

- Voorkomen van verspilling van materialen en zuiniger gebruik van grondstoffen (Re-duce)[7]
- Verhoging van het percentage hergebruik recycling in verpakkingsmaterialen (Re-use)
- Terugwinnen van verpakkingsmateriaal (Re-cycle)
- Inzetten van nieuwe materialen met lagere milieudruk (Re-new)[8]

Deze hoogst haalbare doelen voor product-verpakkingscombinaties worden meetbaar vastgesteld. In de Raamovereenkomst Verpakkingen is afgesproken dat het bedrijfsleven naar deze doelen toe gaat werken. Het Ministerie kan deze informatie gebruiken als input voor overheidsbeleid. De hoogst haalbare doelen worden periodiek, meestal vijfjaarlijks, aangescherpt.

[7] Zoals beschreven in Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 - 2022
[8] Uiteraard is de Europese regelgeving leidend.

1.2 Visie Duurzaam Verpakken 2040

Afval wordt steeds meer beschouwd als een grondstof: er vindt een transitie naar circulaire economie plaats. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft hierover op 20 juni 2013 aan de Tweede Kamer een brief geschreven. Daaraan bijgevoegd was het rapport van TNO "Kansen voor de circulaire economie in Nederland"[9]. De Verduurzamingsagenda past in die transitie en sluit aan bij de uitvoering van de eerder genoemde brief.

Om de agenda richting en samenhang te geven en innovaties te bewerkstelligen zijn er zowel individuele initiatieven nodig als een visie op de lange termijn. Daarbij is gekozen voor een termijn tot 2040. Deze periode is lang genoeg om in te gaan op systeemveranderingen, wat noodzakelijk is om te komen tot een meer circulaire economie.

Proces

De visie draagt bij aan de continue invulling en aanscherping van de Verduurzamingsagenda en daarmee aan de concretisering van hoogst haalbare doelen op het gebied van grondstoffengebruik, ketenbeheer en recycling. De visie en de daaruit volgende Verduurzamingsagenda hebben als doel om de gehele verpakkingsketen zo duurzaam en ambitieus mogelijk in te richten. Na concrete invulling van de visie, geeft deze verder richting aan de hoogst haalbare doelen in de periode tot 2018.[10] In de visie wordt gefocust op verpakkingen. Hierbij staat de product-verpakkingscombinatie centraal. De visie benoemt barrières om tot het hoogst haalbare te komen en geeft aan hoe hiermee om te gaan. Sommige barrières zijn op te lossen door innovatie, denk aan voedselveiligheid bij recycling van materialen. Andere zijn uiterste begrenzingen, zoals de beperking van ruimtegebruik voor de productie van biobased materiaal.

Eerste aanzet visie 2040

Voor verschillende materialen als PET, papier, glas, metaal en hout is veel ervaring opgedaan met inzameling, hergebruik of recycling met economisch sluitende systemen, en er is nog altijd ruimte voor verbetering. Voor andere materialen, zoals veel kunststoffen, laminaten of biomaterialen staat de recycling nog in de kinderschoenen.

Op de lange termijn is het streven optimaal om te gaan met grondstoffen. Dat kan door grondstoffen - door hergebruik en recycling - zo lang mogelijk nuttig te gebruiken. Het kan ook door bij primaire grondstoffen in te zetten op het duurzaam omgaan met natuurlijke bronnen en het vergroten van de hernieuwbaarheid. Dit vormt het uitgangspunt voor de Visie Duurzaam Verpakken 2040. Volledige circulariteit en hernieuwbaarheid zullen voor 2040 geen realistische doelstellingen blijken. Er zijn immers grenzen die het onmogelijk maken dit te realiseren. Zoals de degradatie bij recycling en verlies in de keten of beperkingen die te maken hebben met maatschappelijke, technische of economische overwegingen. De visie geeft voor verpakkingsmateriaal richting aan de transitie naar een circulaire economie in Nederland.

De ontwikkeling van bepaalde grondstofkosten, zoals kunststof en biobased materialen tot 2040 is onzeker. Voorlopig zal vanuit deze kosten op zich nog onvoldoende sturing uitgaan om te komen tot

---

[9] Brief regering - staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld - 20 juni 2013 - Van Afval naar Grondstof - 33043-15.

[10] De Raamovereenkomst verpakkingen is gesloten voor een termijn van tien jaar, te weten 2013-2022. Deze termijn is voor veel activiteiten opgedeeld in twee periodes: 2013-2018 en 2018-2022.

de gewenste circulariteit. De visie geeft handvatten om hier mee om te gaan. Duurzaam verpakken zal altijd een uitdagende afweging zijn tussen verschillende dimensies:

1. Een zo efficiënt mogelijke productketen
   - Vaststellen van ontwerpprincipes, uitgangspunten en criteria
2. Optimaal gebruik van beschikbare grondstoffen
   - Afgewogen keuze tussen reductie, hernieuwbare en gerecyclede materialen, of recyclebaarheid
3. Sluiten van kringlopen
   - Terugwinnen van gebruikte verpakkingen, materialen en grondstoffen.
4. Reduceren milieubelasting van niet terugwinbare fracties
   - Bij belanden in de openbare ruimte (zwerfvuil) of verbranding

Met een vertegenwoordiging uit de wetenschap en een klankbordgroep uit materiaalorganisaties, gemeenten en het bedrijfsleven wordt de Visie Duurzaam Verpakken 2040 verder uitgewerkt en concreet gemaakt. De visie is in kwartaal 1 van 2014 gereed.

Deze langetermijnvisie vindt zijn vertaling in een vijfjaarlijks onderzoeksprogramma, brancheverduurzamingsplannen met daarin hoogst haalbare doelen en concrete projecten die passen bij de agenda. Door deze benadering kunnen over de gehele linie stappen worden gezet.

1.3 Rol Kennisinstituut Duurzaam Verpakken

Het Kennisinstituut is opgericht om structurele verduurzaming van de gehele verpakkingsketen te bevorderen en zo een bijdrage te leveren aan de circulaire economie. Het vertegenwoordigt: bedrijfsleven, rijksoverheid, gemeenten en consumenten. De onafhankelijkheid van het Kennisinstituut wordt gewaarborgd door het bestuur waarin de Rijksoverheid, gemeenten en het verpakkende bedrijfsleven zijn vertegenwoordigd. Het bestuur heeft een onafhankelijke voorzitter. Ook de wetenschap is actief betrokken bij het Kennisinstituut. De kracht van het Kennisinstituut is het samenbrengen van al die partijen. Daarnaast overziet het Kennisinstituut de verschillende belangen die de partijen in de keten hebben. Het Kennisinstituut is aanjager, uitdager en de faciliterende partij.

Taken, bevoegdheden en producten

De Verduurzamingsagenda is de leidraad waarlangs de verduurzaming van de verpakkingsketen plaatsvindt. Bij de keten zijn diverse partijen betrokken, die allemaal een eigen actieve rol hebben bij de verduurzaming van de verpakkingsketen. In samenspraak met deze partijen, en gevoed vanuit de wetenschap, groeit deze Verduurzamingsagenda in de loop van de tijd.

Het Kennisinstituut stelt de hoogst haalbare doelen vast met input vanuit de wetenschap. Dit doet het Kennisinstituut voor product-verpakkingcombinaties en waar nodig ook op andere terreinen. In hoofdstukken 3, 4, 5 en 6 wordthet vaststellen van de hoogst haalbare doelen nader toegelicht.

Het Kennisinstituut bewaakt de voortgang van de activiteiten binnen de Verduurzamingsagenda en monitort deze.

Kwaliteitsborging

Het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken draagt zorg voor het tot stand komen van de Verduurzamingsagenda en voor de kwaliteitsborging bij de uitvoering van de agenda. Dit doet het Kennisinstituut met input van onder andere wetenschappers en kennisinstellingen. Hierbij betracht het maximale transparantie. Het Kennisinstituut certificeert de eigen werkzaamheden waar mogelijk.

Voor veel van de activiteiten in deze agenda ligt de primaire verantwoordelijkheid bij een andere partij dan het Kennisinstituut. In een dergelijke situatie is de rol van het Kennisinstituut faciliterend en stimulerend. Het Kennisinstituut voert toetsen uit om de kwaliteit van de projecten en de producten die opgeleverd worden te borgen. Hierover gaat het Kennisinstituut in overleg met de desbetreffende stakeholders, brengt adviezen uit en stelt korte rapportages op. Eens per jaar wordt een jaarrapportage opgeleverd; in de eerste helft van het opvolgende jaar. In deze jaarrapportage wordt aangegeven wat de ontwikkelingen van het voorgaande jaar zijn en hoe deze in verhouding staan tot de te behalen doelen in 2018 en 2022.

2 Werkwijze Verduurzamingsagenda

2.1 Vier pijlers onder de agenda

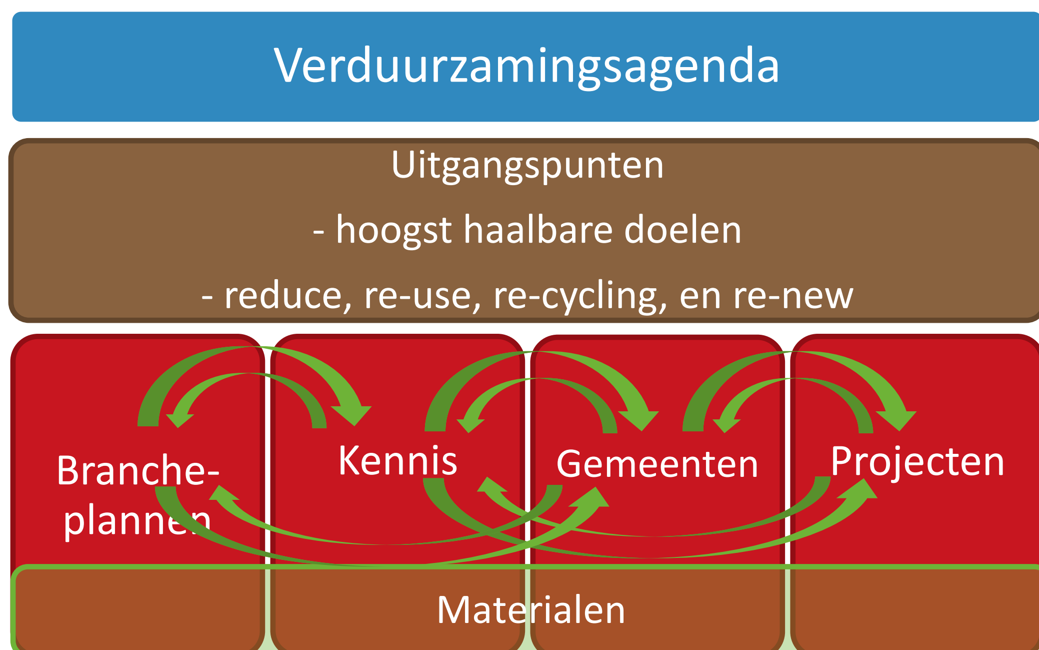
Het doel van de Verduurzamingsagenda is het verduurzamen van de gehele verpakkingsketen. Daarbij staan vier pijlers centraal:

- Branche (verduurzamings)plannen
- Kennisontwikkeling en kennisdeling
- Ondersteunen van gemeenten
- Uitvoeren van diverse (overige) projecten.

De Verduurzamingsagenda bevat de bouwstenen om de *hoogst haalbare doelen* vast te stellen op het gebied van grondstoffengebruik, ketenbeheer en recycling door:

- Voorkomen van verspilling van materialen en zuiniger gebruik van grondstoffen (Re-duce)[11]
- Verhoging van het percentage hergebruik in verpakkingsmaterialen (Re-use)
- Terugwinnen van verpakkingsmateriaal (Re-cycle)
- Inzetten van nieuwe materialen met lagere milieudruk (Re-new)

De eerste pijler heeft tot doel om in samenwerking met het bedrijfsleven, verduurzamingsplannen voor verpakkingen uit te werken per branche. In 2013 ontwikkelt het Kennisinstituut een methode om de hoogst haalbare doelen per branche vast te stellen en deze te implementeren. Tevens worden de specifieke branches bepaald.

Figuur 1: Opbouw Verduurzamingsagenda

In de pijler Kennis is de ontwikkeling van de langetermijnvisie één van de eerste zaken die opgepakt wordt. Daarmee wordt er een basis gelegd voor de op te stellen hoogst haalbare doelen. Daarnaast wordt er in de pijler Kennis een onderzoeksprogramma voor 5 jaar opgesteld. Dit wordt gevoed met de vragen die in de markt leven en die uit de brancheplannen en de projecten (met gemeenten)

[11] Zoals beschreven in Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 - 2022

komen. Indien nodig worden er meer fundamentele onderwerpen opgepakt die voortvloeien uit de Visie Duurzaam Verpakken 2040. De hoogst haalbare doelen voor de product-verpakkingcombinaties in de branche-verduurzamingsplannen worden vastgesteld door onderzoek, in opdracht van het Kennisinstituut.

Binnen de derde pijler worden gemeenten ondersteund bij de rol die zij hebben in de verduurzaming van de keten. Het Kennisinstituut voert projecten en onderzoeken uit. Op welke gebieden en in welke vorm de ondersteuning van gemeenten verder kan geschieden is onderwerp van gesprek tussen gemeenten en het Kennisinstituut.

De vierde pijler bevat diverse projecten. Dit zijn onder andere de concrete projecten die in de Raamovereenkomst[12] zijn gedefinieerd. De pilot terugdringen 'plastic tassen' in het winkelkanaal en een lijst met duurzame alternatieven zijn al in voorbereiding voor start in 2013. Het onderzoek 'verhoging van hergebruikt PET in frisdrankflessen' en het onderzoek 'terugdringen PVC-verpakkingen in het supermarkten' worden in 2013 opgeleverd. Tevens worden toekomstige projecten die niet binnen een andere pijler vallen, in deze pijler ondergebracht.

De materialen lopen door alle pijlers heen. In de Brancheverduurzamingsplannen komen voor product-verpakkingcombinaties hoogst haalbare doelen aan de orde, waarbij de materialen een belangrijke rol spelen. In de pijler Kennis wordt onderzoek gedaan naar de materiaalketens en bij de concrete projecten krijgen de materialen ook een prominente rol. Bijvoorbeeld bij het verlagen van milieudruk[13] van metalen verpakkingen. Bij de Gemeenten komen materialen indirect aan de orde omdat bij de regiefunctie ook materiaalstromen een rol spelen.

In de volgende hoofdstukken werken we de pijlers nader uit.

[12] De Raamovereenkomst Verpakkingen over de aanpak van de dossiers verpakkingen en zwerfafval voor de jaren 2013 tot en met 2022 is in 2012 ondertekend door ministerie van Infrastructuur en Milieu, het verpakkende bedrijfsleven en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).

[13] Voor de invulling van het begrip milieudruk wordt nader onderzoek gedaan door de wetenschap. De wens is hierbij om zo veel mogelijk aspecten daarin mee te nemen.

2.2 Proces Verduurzamingsagenda: interactief groeidocument

Dit document is de eerste versie van de Verduurzamingsagenda verpakkingen. Het Kennisinstituut is verantwoordelijk voor het interactief ontwikkelen van de Verduurzamingsagenda. Het product dat het Kennisinstituut oplevert is een groeidocument dat halfjaarlijks wordt bijgewerkt en als nieuwe versie op de website wordt gezet. In het vierde kwartaal van elk jaar wordt hieruit het werkplan voor het volgende jaar gedestilleerd. Dit start in 2013 met nadere invullingen van de Verduurzamingsagenda, onder andere naar aanleiding van de resultaten van onderzoek.

De activiteiten en projecten die momenteel al zijn opgenomen in deze eerste versie vloeien voor het grootste gedeelte rechtstreeks voort uit de Raamovereenkomst en bijbehorende documenten. Het Kennisinstituut gaat met betrokken partijen, zoals de Raad van Advies van het Kennisinstituut, in gesprek om de Verduurzamingsagenda verder in te vullen. Op deze manier zal de agenda interactief doorgroeien tot de routekaart voor de verduurzaming van de verpakkingsketens.

Bij de projecten van de Verduurzamingsagenda worden klankbordgroepen ingesteld die bestaan uit stakeholders. Dit zorgt voor benutten van kennis door het bij elkaar brengen van uiteenlopende partijen en het zorgt voor draagvlak.

Alle projecten beginnen met het opstellen van een startnotitie. Deze notitie geeft een kort inzicht in doel, doorlooptijd en benodigd budget en vormt de basis voor het projectplan. Na goedkeuring door het bestuur, start het project en/of de pilot. De uitkomsten vormen de basis voor adviezen of conclusies die worden voorgelegd aan het bestuur van het Kennisinstituut. De Raad van Advies kan gevraagd en ongevraagd advies geven op de adviezen en conclusies.

Naast de klankbordgroepen kunnen betrokkenen suggesties via de website indienen en worden er gedurende het jaar ronde tafel gesprekken met relevante partijen georganiseerd door het Kennisinstituut waaruit voorstellen voor verduurzaming kunnen volgen. Zie hiervoor figuur 2.

De aanvullingen moeten inhoudelijk voldoen aan het uitgangspunt van de Verduurzamingsagenda, namelijk het realiseren van hoogst haalbare doelen aan de hand van re-duce, re-use, re-cycle, re-new. De focusgebieden, die uit de Visie Duurzaam Verpakken 2040 en de wetenschappelijke programma’s komen, spelen daarbij een belangrijke rol. Bij elk project wordt de vraag gesteld in hoeverre het bijdraagt aan de verduurzaming van de verpakkingsketen.

Figuur 2: Interactief groeiproces Verduurzamingsagenda

3 Branche(verduurzamings)plannen

3.1 De kern: bedrijven aan zet

De pijler branche(verduurzamings)plannen heeft tot doel om in samenwerking met het bedrijfsleven, verduurzamingsplannen voor verpakkingen uit te werken per branche. In 2013 ontwikkelt het Kennisinstituut een methode om de hoogst haalbare doelen per branche vast te stellen en deze te implementeren. Tevens worden de specifieke branches bepaald. De branches zijn zelf verantwoordelijk voor de verduurzamingsplannen met daarin de hoogst haalbare doelen voor product-verpakkingscombinaties, maar het Kennisinstituut toetst , samen met de wetenschap en andere kennisinstellingen of dit daadwerkelijk de hoogst haalbare doelen zijn. Zo niet, dan wordt een ander hoogst haalbaar doel vastgesteld door het Kennisinstituut. Dit wordt eerst voor commentaar voorgelegd aan de desbetreffende bedrijven.

Methodiek

Door het Kennisinstituut wordt een methodiek ontwikkeld om de hoogst haalbare doelen binnen branches te bepalen. Een lijst met de volgorde van branches wordt indien noodzakelijk 2013 vastgesteld. Deze branches kunnen dan met behulp van de methodieken de bijbehorende tools een 0-meting uitvoeren en hun brancheplannen opstellen. Bij het ontwikkelen van de methode en het vaststellen van de hoogst haalbare doelen binnen de branche worden best practices uit andere Europese landen meegenomen. Koplopers in een branche fungeren als voorbeeld en benchmark binnen die branche.

Bij de hoogst haalbare doelen wordt naar de volgende aspecten gekeken:

- Verpakkingen die beter recyclebaar zijn
- Verpakkingen met een groter aandeel gerecycled materiaal
- Navulverpakkingen waardoor grondstof bespaard wordt
- Verpakkingen die minder grondstoffen nodig hebben (lichtere verpakkingen) als dit de recyclebaarheid niet reduceert[14]
- Verpakkingen van producten die minder water of lucht bevatten
- Verpakkingen die de houdbaarheid van het product verlengen
- Verpakkingen die productverspilling, -beschadiging of –uitval tegengaan
- Verpakkingen die minder overlast door zwerfafval geven[15]

De hoogst haalbare doelen zijn technisch, economisch en praktisch gezien het hoogst haalbare[16] en zijn gericht op de Visie Duurzaam Verpakken 2040.

Kern van de methodiek is het voorschrijven van richtinggevende criteria voor verduurzaming die ook kunnen worden gekwantificeerd en onderling afgewogen. Daarbij wordt aangesloten bij de methoden die toonaangevende bedrijven internationaal als standaard hanteren. Eenduidigheid in criteria is essentieel om op brancheniveau de gewenste stappen te kunnen zetten. Het Kennisinstituut stelt een toolkit beschikbaar die het bedrijven gemakkelijk maakt analyses uit te voeren en keuzes te maken. Branches/bedrijven beargumenteren waarom een doel het hoogst

[14] Zie hiervoor ook de ontwerptekst van de ISO 17028 vindplaats: http://www.nen.nl/NEN-Shop/Norm/ISO-170982013-en.htm

[15] De letterlijke tekst staat in de Raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022

[16] Zie ter vergelijking de 'best beschikbare technieken' in de Wet milieubeheer.

haalbare is en waarom hogere doelen niet mogelijk zijn. Een eerste versie van deze toolkit is eind 2013 gereed en wordt de komende jaren stapsgewijs doorontwikkeld en geoptimaliseerd.

Bij de toolkit wordt naar de naar de volgende aspecten gekeken:

1. Duurzame en efficiënte keten
    - Houdbaarheid en kwaliteit van producten, reduceren van (product)verspilling of schade
    - Procesinrichting: logistiek, dimensies, koeling, navulverpakkingen, bulkeenheden
2. Grondstoffengebruik
    - Verpakken met minder materiaal: kleiner en lichter
    - Groter aandeel gerecyclede en hernieuwbare materialen
3. Sluiten van kringlopen
    - Verpakkingen die gemakkelijk in te zamelen en te scheiden zijn
    - Design voor hergebruik en recycling: terugwinning van grondstoffen
4. Milieuschade
    - Niet terugwinbare fracties: hoeveelheid en impact bij verbranding
    - Overlast en risico's (voedselketen, microplastics) door zwerfafval

Wanneer een branche zelf al verduurzamingsplannen heeft opgesteld, dan toetst het Kennisinstituut of die dezelfde impact aan hoogst haalbare doelen hebben. Als dat het geval is, dan kan de branche haar eigen methode volgen.

3.2 Individuele verantwoordelijkheid

De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft meerdere keren geconstateerd dat de essentiële eisen uit het 'Besluit beheer verpakkingen en papier en karton' onvoldoende worden nageleefd. Met het opstellen van de branche(verduurzamings)plannen en het vaststellen van de hoogst haalbare doelen voor product-verpakking combinaties wordt mede invulling gegeven aan het ambitieus invullen van de essentiële eisen.

De branche, bestaande uit een groep producenten of importeurs, stelt zelf het verduurzamingsplan op met daarin de hoogst haalbare doelen en legt dit plan aan het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken voor. Het Kennisinstituut toetst, met input vanuit de wetenschap en andere kennisinstellingen, de hoogst haalbare doelen voor product-verpakkingcombinaties en bepaalt op basis van onderzoek of dit daadwerkelijk de hoogst haalbare doelen zijn. Zo niet, dan wordt een ander hoogst haalbaar doel vastgesteld door het Kennisinstituut. Dit wordt eerst voor commentaar voorgelegd aan de desbetreffende bedrijven. De individuele producent of importeur blijft verantwoordelijk voor de invulling van de essentiële eisen. Ook moet de producent of importeur zelf zorg dragen voor het opstellen van de branche(verduurzamings)plannen. Door aan te sluiten bij een collectief, zoals een branche, kan er gezamenlijk invulling gegeven worden aan een deel van de verplichting. Het bedrijf kan hierbij gebruik maken van de methodiek die door het Kennisinstituut is ontwikkeld, maar als bedrijven een eigen methodiek hebben, die gelijke of betere resultaten biedt, dan voldoet dat ook. Dit moet vervolgens aangetoond worden door het desbetreffende bedrijf.

De brancheplannen worden aangeboden aan het ministerie van IenM. Het ministerie kan de informatie gebruiken als input voor overheidsbeleid.

3.3 Rapporteren

Producenten of importeurs rapporteren jaarlijks over de essentiële eisen aan Stichting Afvalfonds Verpakkingen[17]. Dit gebeurt door middel van aansluiten bij een branche(verduurzamings)plan, of individueel. In dit laatste geval moet aangetoond worden dat het individuele plan hetzelfde duurzaamheidsniveau heeft als het branche(verduurzamings)plan. Stichting Afvalfonds Verpakkingen dient deze in bij ministerie van IenM. Het Kennisinstituut geeft aan in hoeverre dit in lijn is met de voorgestelde doelen in 2018, 2022 en de Visie Duurzaam Verpakken 2040.

In 2014 vinden de 0-metingen plaats en worden de verduurzamingsplannen opgesteld. De doelen worden vastgesteld voor een periode van vijf jaar. Daarbij wordt in elk geval een tussentijds doel voor 2018 geformuleerd, zodat dan over de voortgang gerapporteerd kan worden. Na vijf jaar wordt de analyse opnieuw uitgevoerd.

Onderstaand schema geeft de diverse stappen van het proces aan.

Figuur 3: Proces brancheverduurzamingsplannen

Taken/resultaten en planning

Kennisinstituut

- Ontwikkelen methodiek verduurzamingsplannen
- Zorgdragen voor algemene bekendheid door plaatsing op website en door in contact te treden met de brancheorganisaties;

[17] Het Afvalfonds Verpakkingen is opgericht om vanaf 1 januari 2013 collectief uitvoering te geven aan de verplichtingen die producenten en importeurs hebben onder het Besluit verpakkingen. De verantwoordelijkheden die hieruit volgen, hebben producenten en importeurs samen met de rijksoverheid uitgewerkt in de Raamovereenkomst 2013-2022.

- Vaststellen hoogst haalbare doelen in samenwerking met brancheorganisaties
- Aanbieden van de resultaten aan het ministerie van Infrastructuur en Milieu
- Aanbieden van een jaarrapportage aan het ministerie van Infrastructuur en Milieu

Branche

- Opstellen van verduurzamingsplannen
- Doelen opnemen in verduurzamingsplan

Bedrijven

- Uitvoeren verduurzamingsplan in brancheverband
- Werken aan hoogst haalbare doen
- Implementeren essentiële eisen

Planning: [18]

- Methodiek gereed: eind 2013
- Lijst van branches en volgorde gereed: eind 2013
- Eerste branche aan de slag: januari 2014
- 0-meting in 2014 voor alle branches
- Verduurzamingsplannen gereed 2015

[18] Zie voor een overzicht van alle genoemde planningen hoofdstuk 7.

4 Ontwikkelen en delen van kennis

4.1 De kern: partnerships

Samenwerkingsverbanden met universiteiten
De hoogst haalbare doelen worden onderbouwd met wetenschappelijke kennis. Het vergroten en ontwikkelen van kennis is cruciaal als basis om vervolgstappen te maken in het verduurzamen van de keten. Om er voor te zorgen dat de ontwikkeling van de kennis op een hoog niveau plaats vindt, worden er partnerships met universiteiten aangegaan. Uitgangspunt voor de samenwerking is dat er optimaal gebruik wordt gemaakt van de bestaande expertise bij de verschillende universiteiten, hiermee wordt de slag- en daadkracht vergroot.

Andere partnerships
Naast de partnerships met de universiteiten worden er ook allianties gezocht met onder andere hogescholen, organisaties en bedrijven. Doel van deze partnerships is individuele initiatieven te ondersteunen die een bijdrage leveren aan de Verduurzamingsagenda. Projecten volgen uit de samenwerking met deze organisaties en komen in aanmerking als ze voldoen aan de volgende criteria:

- Bijdrage aan circulaire economie, verduurzaming van de verpakkingsketen
- Verhoging van kennis toepasbaar buiten het project
- Multiplier door partnerships vanuit andere partijen
- Kennisinstituut heeft zeggenschap in de projecten
- Kennis moet vrij beschikbaar zijn voor Kennisinstituut

Taken/ resultaten en planning partnerships:

Visie Duurzaam Verpakken 2040 (langetermijnvisie)
Het Kennisinstituut stelt de langetermijnvisie in samenwerking met de wetenschap en betrokken stakeholders op. Alle al aanwezige wetenschappelijke kennis vormt hierbij de basis om met elkaar de visie te bepalen (zie Hoofdstuk 1.2).

Planning:

- Gereed kwartaal 1 2014

Wetenschappelijk Onderzoeksprogramma 2013 -2015
Het Kennisinstituut brengt de urgente en relevante onderzoeksvragen in kaart en stelt in samenwerking met universiteiten een wetenschappelijk onderzoeksprogramma op. Vanuit de visie worden er aandachtsgebieden benoemd. Die worden vervolgens vertaald in een vijfjarenprogramma voor wetenschappelijk onderzoek. Voordat de Visie Duurzaam Verpakken 2040 is opgesteld bestaat het programma uit voor de hand liggende thema's. Daarin wordt in ieder geval een onderzoek opgenomen naar de totale verwerkingsketen van alle materialen om de verliezen in alle ketens in beeld te krijgen, en waar mogelijk te reduceren. Hierbij is de onderzoeksvraag wat de verliezen zijn tussen inname en recycling, verbranding of andere verwerkingsmogelijkheden. Na het vaststellen van de visie wordt het onderzoeksprogramma verder ingevuld.

Binnen het onderzoeksprogramma is de input van diverse universiteiten noodzakelijk, elk vanuit hun eigen expertise. Uitgangspunt is dat de samenwerking in één programma plaatsvindt om zoveel mogelijk samenhang te creëren.

Planning:

- Opzet vijfjarenprogramma gereed in eerste kwartaal 2014
- Uitvoering vijfjarenprogramma 2013 - 2018

Diverse onderzoeken

In de korte termijn projecten/onderzoeken worden urgente, toegepaste vragen wetenschappelijk onderzocht en getoetst.

Planning:

- Start diverse onderzoeken, vanaf derde kwartaal 2013

4.2 Delen van kennis

4.2.1 Consumenten meldpunt

In het addendum is als "quick win" het openen van een meldpunt voor consumenten opgenomen. Er is inmiddels een digitaal meldpunt ingericht in samenwerking met Milieu Centraal (***www.meldpuntverpakkingen.nl***). Consumenten kunnen er terecht met vragen over alles wat te maken heeft met de milieuaspecten en duurzaamheid van verpakkingen. Het meldpunt beantwoordt vragen en peilt wat er leeft onder consumenten Ook verzamelt het suggesties en ideeën van consumenten over het verbeteren van de duurzaamheid van verpakkingen en geeft deze door aan de fabrikanten of brancheorganisaties.

Voor de beantwoording van de vragen wordt geput uit feitelijke, beschikbare kennis. Bij de beantwoording betrekt Milieu Centraal alle bij het Kennisinstituut betrokken partijen, zodat van de laatste technische ontwikkelingen en van de meest recente cijfers gebruik gemaakt wordt. Indien een vraag specifiek aan een bedrijf is gericht, is het de verantwoordelijkheid van het Kennisinstituut deze vraag door te leiden naar het bedrijf. Het is de verantwoordelijkheid van het bedrijf om de vraag te beantwoorden. Halfjaarlijks rapporteert het Kennisinstituut welke vragen en meldingen er bij het meldpunt zijn gedaan en welke antwoorden zijn gegeven. Deze rapportage publiceert het Kennisinstituut op de website en kan input leveren aan nieuwe onderzoeksvraagstukken. De verwachting is dat de meldingen richting geven voor nieuwe quick wins.

Daarnaast is aangegeven in de bijlage bij het addendum dat het Kennisinstituut burgerparticipatie organiseert door middel van bijeenkomsten.

Taken /resultaten:

- Het Kennisinstituut heeft in samenwerking met Milieu Centraal het Meldpunt Verpakkingen opgezet per juni 2013
- Halfjaarlijks wordt een rapportage opgeleverd en analyses uitgevoerd, te starten bij kwartaal 4 2013
- Het Kennisinstituut organiseert, samen met Milieu Centraal, een aantal burgerbijeenkomsten, virtueel, dan wel op locatie; te starten vanaf eerste kwartaal 2014

Planning:

- Start Meldpunt juni 2013

4.2.2 Vraagbaak voor bedrijven en gemeenten en algemene kennisdeling

Een belangrijke rol van het Kennisinstituut is om de ontwikkelde kennis waar mogelijk te delen. Via de 'Kennisbank' op de website www.kidv.nl kunnen gemeenten en bedrijven beschikbare informatie en kennis raadplegen (bibliotheek, factsheets en inspireerde voorbeelden) en vragen stellen.

Taken/resultaten:

- Het Kennisinstituut is een vraagbaak voor vragen van bedrijven en gemeenten

Planning:

- Start opening vraagbaak mei 2013

4.2.3 Workshops

Gedurende het jaar worden over relevante thema's voor de Verduurzamingsagenda workshops georganiseerd. Doel van de workshops is om in een breed kader met diverse partijen input en draagvlak te genereren waarmee belangrijke stappen op het gebied van verduurzaming van de verpakkingsketen kunnen worden gezet.

Taken/resultaat:

- Het Kennisinstituut organiseert in samenwerking met partners, met relevante expertise, workshops

Planning:

- Gedurende het jaar, te starten vanaf kwartaal 4, 2013

4.2.4 Europese ontwikkelingen

De ontwikkelingen in Europa zijn essentiële input voor het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken. Het Kennisinstituut houdt deze ontwikkelingen bij en deelt de beschikbare kennis. De Verduurzamingsagenda en de ontwikkelingen die hieruit volgen worden daaraan getoetst. Op de website worden de recente ontwikkelingen vanuit Europa weergegeven, met de nadruk op het gebied van Europese regelgeving. Zij onderhoudt banden met Europese partners.

Taken / resultaten:

- Het Kennisinstituut draagt er zorg voor dat de Europese context op de website verschijnt en dat ze kennis hierover deelt met stakeholders en contacten onderhoudt met Europese partners

Planning:

- Gedurende het jaar, per kwartaal 2013

5 Gemeenten

5.1 De kern: ondersteuning

Ook gemeenten zijn een belangrijke partner in de verpakkingsketen. In de Raamovereenkomst is aangegeven dat het Kennisinstituut gemeenten ondersteunt bij de uitvoering van hun regierol bij de inrichting van de kunststofketen en dat het Kennisinstituut voortrekkers bij de verduurzaming op lange termijn ondersteunt.

Het is dus zaak samen met gemeenten te kijken naar de rol die zij hebben in de verduurzaming van de keten. In de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 -2022 en het addendum is overeengekomen dat de voorlopers worden ondersteund door het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken. Daarnaast zal het Kennisinstituut gemeenten ondersteunen bij het nemen van de regierol in 2015.

Taken/resultaten

- Het Kennisinstituut organiseert samen met de VNG ronde tafelgesprekken om vanuit de gemeenten input te krijgen voor een concrete invulling van de regierol
- Gemeenten geven input om ondersteuning aan voorlopers in te vullen
- Het Kennisinstituut stelt samen met een aantal gemeenten/afvaardiging van gemeenten vast op welke wijze de voorlopers het beste kunnen worden ondersteund
- Het Kennisinstituut doet onderzoek naar ervaringen met verschillende inzamelsystemen met betrekking tot hun effectiviteit en efficiency. Hier gaat het om de meer gangbare systemen, maar ook om de minder gangbare, zoals de basisbak, gecombineerd inzamelen, Afval loont, de PMD-zak en omgekeerd inzamelen
- Het Kennisinstituut stelt samen met een aantal gemeenten/afvaardiging van gemeenten in overeenstemming met de VNG transitieagenda verpakkingen vast of en zo ja welke ondersteuning gemeenten noodzakelijk vinden bij de overgang naar de regierol

Planning:

- Gedurende het jaar. Ondersteuning in regierol
- In het vierde kwartaal van 2013 en het eerste kwartaal van 2014 wordt een programma opgesteld om gemeenten die op het gebied van duurzaamheid voor op lopen te stimuleren.

6 Diverse projecten

In de Raamovereenkomst is al een aantal concrete projecten gedefinieerd. Deze projecten worden hieronder nader toegelicht. Het aantal projecten kan in de loop der tijd worden uitgebreid. De projecten zijn gericht op (of "om een bijdrage te kunnen leveren aan") het vaststellen van de hoogst haalbare doelen voor een specifieke verpakkingssoort.

6.1 Pilot drankenkartons

In de Raamovereenkomst is afgesproken dat er in 2013 een pilot wordt uitgevoerd naar het inzamelen en hergebruik van drankenkartons. Dat houdt in dat er vóór 2014 in een representatief aantal gemeenten een pilot is uitgevoerd voor de inzameling en recycling van drankenkartons. Zowel de inzamelsystemen in bronscheidende als in nascheidende gemeenten worden onderzocht. De pilot vindt plaats onder de toezicht van het Kennisinstituut en levert geschikte informatie op over:

a) de in de praktijk te behalen hoeveelheid en kwaliteit van ingezamelde en te recyclen drankenkartons;
b) de met de in onderdeel a genoemde aspecten samenhangende kosten;
c) milieuprestaties van de inzameling en recycling; en
d) het effect op andere inzamelsystemen.

De pilot drankenkartons wordt momenteel uitgevoerd in 40 inzamelgebieden in 36 gemeenten. Met vier verschillende inzamelsystemen, te weten apart, samen met kunststof, samen met papier en via de nascheiding. Zowel gemeenten waar al langer gescheiden inzameling van drankenkartons plaatsvindt, nemen deel (circa 10 gebieden), als nieuwe gemeenten die in het kader van de pilot de inzameling zijn gestart (circa 30 gebieden). Nascheiding gebeurt voor gemeenten in het noorden van Nederland via grote installaties.

- De milieuprestaties van de inzameling en recycling van drankenkartons worden onderzocht door de universiteiten van Wageningen (WUR) en Aachen en door TNO. Een extern review committee van drie wetenschappers uit Engeland, Denemarken en Duitsland voert een peer-review uit
- Het kostenonderzoek drankenkartons voert PWC uit
- Binnen de pilot wordt tevens een onderzoek naar gedrag en draagvlak uitgevoerd. Dit gebeurt in september/oktober 2013

Resultaten van de pilot worden verwoord in een rapport. Deze resultaten leveren de fact-based input, die samen met het advies van het bestuur van het Kennisinstituut aan het ministerie van IenM wordt gezonden.

Taken/resultaten

- Het Kennisinstituut voert de pilot Drankenkartons uit
- Het Kennisinstituut levert een rapportage op waarbij de effectiviteit (milieuprestatie) en efficiency (kosten per ingezamelde ton drankenkartons) van verschillende systemen van inzameling voor de drankenkartons inzichtelijk wordt. Daarnaast wordt gerapporteerd over gedrag en draagvlak. Het bestuur van het Kennisinstituut overhandigt de rapportage met een advies aan het ministerie van IenM

- Het is vervolgens aan het ministerie om verdere besluiten te nemen over de inzameling van drankenkartons

Planning:

- Pilot gereed eind 2013

6.2 Pilot terugdringen plastic tassen in het winkelkanaal

In het addendum van de Raamovereenkomst is aangegeven dat het Kennisinstituut onderzoek doet naar middelen om aankopen thuis te krijgen op de minst milieubelastende vorm.

Doel van de pilot 'plastic tassen' is inzicht geven en vaststellen van meetbare doelstellingen voor de periode 2014 - 2018 waarbij het uitgangspunt is om de hoogst haalbare milieureductie voor plastic draagtassen in het winkelkanaal te realiseren.

Samen met de Raad Nederlandse Detailhandel (RND) zijn inmiddels diverse grote winkelketens geselecteerd die gaan deelnemen aan de pilot. De pilot start in het najaar van 2013. Tevens is er een klankbordgroep opgericht bestaande uit diverse maatschappelijke organisaties. Voor het inzicht in duurzame materialen en recycling wordt een extern onderzoek uitgevoerd en voor het aandragen van alternatieven wordt een brainstormsessie met consumenten, studenten en initiatiefnemers georganiseerd.

Taken /resultaten:

- Inzicht geven in diverse maatregelen waarbij het de vermindering van het aantal tassen en de milieudruk het meest effectief is
- De RND stelt op basis van de pilot de hoogst haalbare vermindering en milieureductie voor de periode 2014-2018 vast
- Het Kennisinstituut toetst deze doelstelling en stelt waar nodig bij
- RND zorgt voor opvolging en naleving van de vastgestelde doelstellingen

Planning:

- Pilot gereed eind 2013
- Uitrol en onderzoek doorlopend in 2014

6.3 Lijst duurzame alternatieven voor plastic tasjes in het supermarktkanaal

In de Raamovereenkomst is opgenomen dat de gratis plastic draagtassen in supermarkten worden afgeschaft of worden vervangen door een duurzaam alternatief. Het Kennisinstituut stelt voor dit project een lijst met duurzame alternatieven op. Hiervoor wordt onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is mede input voor de pilot " terugdringen plastic draagtasjes in het winkelkanaal" (paragraaf 6.1.)

Taken /resultaten:

- Het Kennisinstituut stelt een materiaallijst van duurzame alternatieven voor plastic draagtasjes op

- Brancheorganisaties dragen zorg voor de afschaffing van de gratis plastic draagtasjes, dan wel te vervangen door middel van duurzame alternatieven voor plastic tasjes in de praktijk

Planning:

- Lijst gereed september 2013

6.4 Verhoging hergebruik PET in frisdrankflessen

Om te garanderen dat het milieurendement minimaal gelijk blijft of toeneemt, is in de Raamovereenkomst opgenomen dat het verpakkende bedrijfsleven het gehalte hergebruikt PET in flessen opvoert. Het Kennisinstituut gaat in samenwerking met wetenschappers een methode opstellen waarmee bepaald wordt wat technisch (incl. voedselveiligheid) maximaal mogelijk is als percentage voor hergebruikt materiaal in een PET-fles (klein en groot). Daarnaast worden de economische haalbaarheid en de beschikbaarheid van gerecycled PET onderzocht. Met deze methode wordt tevens gekeken naar andere verduurzamingsmogelijkheden, bijvoorbeeld het gebruik van organisch PET. Afgesproken is dat de branche in 2018 aan de eisen voor hoogst haalbaar recycling PET in PET-flessen gaat voldoen. Het percentage voor 2018 wordt dus nog vastgesteld maar afgesproken is dat dit in elk geval groter is dan: gemiddeld 23% hergebruik in de kleine PET-flessen en gemiddeld 28% hergebruik in de grote PET-flessen.

Taken / Resultaten:

- Het Kennisinstituut zet onderzoek uit naar het maximale percentage voor hergebruikt materiaal in een PET-fles
- Het Kennisinstituut stelt het hoogst haalbaar percentage voor hergebruikt materiaal in een PET-fles (voor zowel klein als groot) vast
- Het Kennisinstituut rapporteert de vastgestelde doelstelling aan het ministerie
- Branche organisaties voeren de regelgeving in de praktijk uit

Planning:

- Gereed tweede kwartaal 2014

6.5 Terugdringen PVC-verpakkingen in het supermarktkanaal

Een van de doelen in de Raamovereenkomst is “het einde van het gebruik van PVC als verpakkingsmateriaal in supermarkten, tenzij niet anders mogelijk”. Het gaat hierbij om specifieke producten waarvan zonder PVC de houdbaarheid van het product niet kan worden gegarandeerd, of waarbij PVC functioneel noodzakelijk is.

Het Kennisinstituut heeft een onderzoeksvraag uitgezet bij de universiteit van Twente voor welke producten de PVC-verpakking (functioneel) noodzakelijk is.

Taken / resultaten:

- Het Kennisinstituut zet onderzoek uit voor welke producten de PVC-verpakking (functioneel) noodzakelijk is
- Branche organisaties dragen zorg voor de minimalisatie van PVC houdende verpakkingen

Planning:

- Gereed september 2013

6.6 Materiaalreductie van kunststofverpakkingen

Om de materiaalreductie van kunststofverpakkingen te realiseren gaat het Kennisinstituut een methodiek ontwikkelen. De relevante branches krijgen deze methodiek aangeboden, zodat zij vervolgens een plan kunnen opstellen met scherpe doelstellingen om materiaalreductie van kunststofverpakkingen te realiseren. De branches leggen de plannen aan het Kennisinstituut voor en die stelt vervolgens met input vanuit wetenschap en andere kennisinstellingen de hoogst haalbare doelen vast.

Taken / resultaten:

- Het Kennisinstituut zet onderzoek uit en stelt de hoogst haalbare doelen voor de materiaalreductie van kunststofverpakkingen vast
- Brancheorganisaties en de betrokken materiaalorganisaties stellen de plannen op en dragen zorg voor uitvoering in de praktijk

Planning:

- Gereed derde kwartaal 2014.

6.7 Verminderen van kunststofwikkels om geadresseerd drukwerk

Het project ‘verminderen van de kunststofwikkels om geadresseerd drukwerk’ zal samen met de materiaalorganisaties Papier Recycling Nederland (PRN) en Vereniging Kunststofverpakkingen Nederland (VMK) gerealiseerd worden.

Taken / resultaten:

- Het Kennisinstituut stelt samen met PRN en VMK doelen vast om de kunststofwikkels om geadresseerd drukwerk te verminderen
- PRN en VMK zorgen voor de uitvoering van de gestelde doelen in de praktijk

Planning:

- Gereed derde kwartaal 2014

6.8 Verlagen milieudruk van metalen verpakkingen

Het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken vraagt voor het ‘verlagen milieudruk van metalen verpakkingen’ input van de sector en zal de uitkomsten objectiveren met wetenschappers. Opgedane kennis wordt gedeeld. Het project zal plaatsvinden in samenwerking met de betreffende materiaalorganisatie.

Taken / resultaten:

- Het Kennisinstituut zet in samenwerking met Stichting Kringloop Blik (SKB) onderzoek uit
- Het Kennisinstituut draagt zorg voor een objectieve input om de milieudruk bij metalen verpakkingen te verlagen

- SKB levert input en draagt zorg voor de uitvoering in de praktijk

Planning:

- Gereed tweede kwartaal 2014

6.9 Quick wins

Het Kennisinstituut organiseert een quick scan in winkelkanalen, waarbij de nadruk ligt op de kanalen met het meeste verduurzamingspotentieel. De producenten/importeurs zijn zelf verantwoordelijk voor het aandragen van de voorbeelden, het Kennisinstituut heeft een activerende rol.

Quick wins 2013

- Elimineren van (gewicht van) verpakkingen zonder toegevoegde waarde aan het product.
- Openen van een meldpunt bij het Kennisinstituut waar burgers voorbeelden melden.
- Quick scan winkelkanalen.
  Bij het Addendum zit een bijlage met een overzicht van praktijkvoorbeelden van verpakkingspreventie. De quick scan resulteert minimaal in eenzelfde hoeveelheid nieuwe voorbeelden.

Taken / resultaten:

- Het Kennisinstituut faciliteert de quick wins die uit een quick scan en uit het Meldpunt Verpakkingen komen.
- Andere partners (producenten/importeurs) leveren input om de quick wins in praktijk waar te maken.

Planning

- Doorlopend vanaf 2013.

6.10 Weggooiwijzer

De Weggooiwijzer bestaat uit een serie iconen die op de verpakkingen geplaatst kunnen worden en aangeven tot welke categorie afval de verschillende onderdelen van een verpakking behoren. Er zijn vier basis-iconen ontwikkeld voor glas, papier, plastic en restafval. Het doel van de Weggooiwijzer is consumenten die hun afval scheiden te helpen om hun verpakkingen in de juiste bak of zak te doen. De eerste bedrijven, vooral supermarkten, gebruiken de Weggooiwijzer al en er zijn meerdere bedrijven van plan om de Weggooiwijzer te gaan gebruiken.

Taken / resultaten:

- Het Kennisinstituut geeft bedrijven informatie over de Weggooiwijzer en ondersteunt waar nodig met kennis over verpakkingsmaterialen.
- Het Kennisinstituut verkent de mogelijkheden ter uitbreiding.

Planning:

- Doorlopend vanaf 2013.

6.11 Award van het jaar

De Award van het jaar is bedoeld om bedrijven en gemeenten in het zonnetje te zetten die als inspiratie kunnen dienen voor anderen. Hierbij kan gedacht worden aan een duurzamere verpakking, een slimmere manier van inzamelen, het snel halen van het hoogst haalbare doel en innovaties op het gebied van duurzaam verpakken.

Taken/resultaten:

- Het Kennisinstituut maakt een plan voor de Award van het jaar. Dit bevat de criteria waaraan men moet voldoen om de award te winnen.

Planning:

- Doorlopend vanaf 2013.

7 Planning

			2013								
Pijlers	Projectpijlers	Projecten	Q1	Q2	Q3	Q4	2014	2015	2016	2017	2018
VERDUURZAMINGSAGENDA		Project verduurzamingsagenda									
BRANCHE PLANNEN		Methodiek Verduurzaming branches									
		Planning indeling branches									
		O-Meting									
		Verduurzamingsplannen gereed									
KENNIS	Partnerships Universiteiten	Visie Duurzaam verpakken 2040					Q1 gereed				
		Vijfjarenprogramma					opzet gereed Q1 2014				
		Diverse onderzoeken									
	Andere partnerships	Diverse projecten andere partnerships									
	Kennisdeling	Consumentenmeldpunt		halfjaarlijkse rapportage vanaf Q4							
		Burger bijeenkomsten									
		Vraagbaak bedrijven en gemeenten									
		Workshops									
		Europese ontwikkeling									
GEMEENTEN		Ondersteuning gemeenten									
DIVERSE PROJECTEN	Diverse projecten	Pilot Dranken Kartons									
		Pilot Plastic Draagtasjes									
		Lijst duurzame alternatieven voor plastic tassen									
		Verhoging hergebruik PET in frisdrankflessen					Q2 gereed				
		Lijst PVC verpakkingen									
		Materiaalreductie van kunststofverpakkingen					Q3 gereed				
		Kunststofwikkels					Q3 gereed				
		Verlagen milieudruk van metalen verpakkingen					Q2 gereed				
		Quick wins									
		Wegooiwijzer									
		Award van het jaar									

nog niet gestart | in uitvoering | gerealiseerd | buiten de planning | 21-8-2013